

Asia: VN/6935/2020

Valtioneuvoston periaatepäätös kansallisesta aineettomien oikeuksien strategiasta (IPR-strategia)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto liittyen dokumenttiin:

VALTIONEUVOSTON PERIAATEPÄÄTÖS KANSALLISESTA AINEETTOMIEN OIKEUKSIEN STRATEGIASTA

Viite: VN/15767/2021

Suomalaisten keksijäin tukiyhdistys SKTY ry ja naiskeksijäverkoston QUIN-Suomi ry kiittävät mahdollisuudesta saada lausua ruohonjuuritason näkemyksensä ehdotukseen Suomen aineettomien oikeuksien strategiaksi.

Keksintösäätiön lausunnon lisäksi tuomme esille käytännölliset muutosehdotukset sekä yksittäisen keksijän että jo pidemmälle kehittyneen innovaattorin tarpeet, jotta suomalaiset menestyvät kansainvälisessä kilpailussa.

Mielipiteet ehdotuksesta kansalliseksi aineettomien oikeuksien strategiasta

1. Taustaa

Hieman yli kymmenen vuotta sitten Matti Vanhasen hallitus teetätti TEM-vetoisesti Suomen innovaatiostrategian. Silloin ainoaksi keinoksi vaikuttamiseen jäi projektin mielipidekanava, minne pystyi lähettämään mielipiteitä. Mielipidekanava oli sellainen, että se nielaisi kaikki sähköpostit ja näin esti mielipiteistä syntyvät keskusteluketjut. Strategian pohjalta ei tehty juuri mitään, vaikka strategiassa oli paljon hyviä asioita. Pääsyy suunnitelmien hyllyyntymiseen lienee se, että tehdyn innovaatiostrategian pohjalta ei tehty toimintasuunnitelmaa; eli kuka tekee mitä ja milloin. Strategia vain laitettiin arkistoon ja toiminta jatkui entisellään. Nyt vaikuttaa siltä, että ilmapiiri on muuttunut eli TEM pyytää itse mielipiteitä suunnitelmistaan. Ohessa keksijäyhteisöjen SKTY ry:n ja QUIN-Suomi ry:n tekemä arvio strategiasta.

2. IPR strategia

IPR strategia visioineen ja tavoitteineen on hyvä, ja siihen on tehty ajoitettu ja vastuutettu toimintasuunnitelma. Nyt on hyvät mahdollisuudet onnistua. Toimintasuunnitelma on vielä hyvin karkealla tasolla, joten sen yksityiskohtiin ei vielä voi ottaa kantaa kovin tarkasti, joten olisi hyvin tärkeätä, että toimintasuunnitelmaa toteutettaessa sen toteuttajatahot pitäisivät yhteyttä keksijäyhteisöihin - eli meihin - etukäteen sovitulla tavalla, jotta voisimme varmistaa, että keksijän kannalta tärkeät asiat tullaan toteuttamaan. Seuraavassa on koottu esimerkkeinä muutama seikka, mitkä tulee kansallisen innovaatiostrategian toteutuksessa ottaa huomioon:

- 6.1 Toimenpiteet/ Lisätään pk-yrityksille suunnattua IP-neuvontaa ja tiedonsaantia
 - o IPR toiminta tulee kuvata prosessina. Se on prosessinomainen jatkumo – sen tausta, tarpeet ja toimijakenttä tulisi tunnistaa ja määritellä selkeästi. IPR-prosessit tulee määrittää ja kuvata, mukaan lukien prosessiin osallistuvat tahot, syötteet, tuotteet ja osaprosessit. Kansallisen innovaatiotoiminnan koko kenttä ja sen toimijat sekä niiden innovaatioihin liittyvät prosessit tulee kartoittaa ja dokumentoida strategiaan. Toimijat sitoutetaan laajan keskustelun avulla ennen strategian toimenpiteiden käynnistämistä. Lopullinen strategiateksti tulee täydentää prosessinäkökulmalla ja tuoda esille, miten prosesseja konkreettisesti hallitaan erityisesti ottaen huomioon prosessien merkittävä parantaminen nykytilanteeseen verrattuna. Strategian toteuttamiselle tulisi laatia mittarit ja riskianalyysi.
 - o Alkuvaiheen neuvontaa antavina tahoina voivat toimia myös keksijäjärjestöt, kuten naiskeksijöiden verkoston QUIN-Suomi ry ja Suomalaisten keksijöiden tukiyhdistys, STKY ry. Tiedoksi, jo nyt yksityisiä naiskeksijöitä Quin-Suomi on mentoroinut. Palautteen mukaan se on koettu erittäin tarpeelliseksi, sillä heillä ei vielä ole yritystä eivätkä tiedä miten toimia turvallisesti. Naisten osuus innovaatiokentällä on kasvanut vuosikymmenessä lähes 10 prosenttiin, mutta silti he ovat tuen ja rahoituksen saannissa altavastaajia ja tarvitsevat erityistä tukea. Tällaiselle toiminnalle tulee valtiovallan ohjata taloudellisia resursseja, etteivät alkuvaiheen keksijät lopeta ideansa kehittelyä.
- 6.4 Lisätään IP-osaamista julkisella sektorilla varmistamalla riittävä koulutustarjonta niin valtion kuin kuntien tasolla sisäisissä IPR-kysymyksissä,

o Koulutusta tulee tarjota myös Verohallinnon spesialisteille. Nämä eivät välttämättä ymmärrä sitä, että Suomen tulevaisuus on innovaatioissa. Innovaatioihin sijoittamisessa on suuret riskit, ja ehkä vain joka kymmenes sijoitus tuottaa voittoa. Siksi on reilua, että tappiot saa vähentää voitoista. Nyt Verottaja voi VML 28§ 2 momentin mukaan päättää innovaatioihin sijoitettujen osakkeiden myynnistä syntyvien tappioiden vähennyskelpoisuudesta ”mielivaltaisesti”.

Koko VML 28§ 2 momentti pitää poistaa verolainsäädännöstä ainakin innovaatioihin perustuvien start-up yritysten osalta.

Huomio: Verottajan tulee myös ratkaisuihinsa huomioida ja ymmärtää, että keksijälle syntyy sadoittain kalliitakin kulueriä jo keksinnön alkuvaiheessa, vuosia ennen kuin keksintö tuottaa mitään. Tuolloin keksijällä ei välttämättä vielä edes ole omaa yritystä.

- 6.9 Toteutetaan patenttilainsäädännön kokonaisuudistus

o Välimiesoikeuden käyttö tulee kieltää immateriaalioikeuksien käsittelyssä. Kaikkien immateriaalioikeuksien käsittelyjen tulee olla Markkinaoikeudessa. Riidan ratkaisu tulee yleensä häviäjälle, eli käytännössä keksijälle, hyvin kalliiksi.

- Lisäksi Strategiaan tulisi lisätä luku, jossa selvitetään pk-yritysten rahoitustuki IPR- oikeuksien kehittämiseen, hankkimiseen ja puolustamiseen sekä osio, missä selvitetään mahdollisuus kohdentaa IPR-tuloihin muuta yritystuloa matalampi verokanta.

o Kehitetään rahoituskannustimia

o jonkinlainen tukimuoto tulee kehittää patenttimaksuihin. Monesti keksijälle tulee ylivoimaiseksi maksaa kansainvälisestä patenttisuojasta.

o Valtion tulee TRIPS-sopimuksen mukaisesti sitoutua ja valmistautua suojelemaan suomalaisia keksintöjä ja yrityksiä ulkomailla.

o IPR-oikeuksien ja tuotekehityksen verokohtelua on kehitettävä. Nykyisen verotusjärjestelmän vuoksi suomalaisten yritysten IPR-oikeuksia on siirretty Hollantiin ja Sveitsiin. Italiakin on nyt uudistamassa verotustaan edellä mainittujen maiden suuntaan.

- Esimerkkejä on enemmänkin. Ne tulevat esiin strategiatyön edistyessä.

- Tämän vuoksi pyydämme suomalaisten keksijätahoja edustavien yhdistysten (Quin-Suomi ry ja SKTY ry) oikeutta tulla riittävällä varoitussajalla kuulluksi, kun innovaatiostrategia alkaa näyttää konkreettisemmalta.

3. Kiireellisesti toteutettavat muutokset

- IPR-prosessit tulee määrittää ja kuvata (osallistujat, valtiosektorin rooli, syötteet, tuotteet ja osaprosessit). Esimerkiksi ei ole välttämättä selvyyttä, miten keksintö viedään ideasta

kaupallistamiseen ja mistä hän saa mitäkin apua prosessin aikana. Prosessin kuvauksesta olisi hyötyä myös koulutuksessa ja IPR-strategian jalkauttamisessa suomalaisen yhteiskuntaan.

- Lopullinen strategiateksti tulee täydentää prosessinäkökulmalla ja tuoda esille, miten prosesseja ja tavoitteita konkreettisesti hallitaan erityisesti ottaen huomioon nykyisten prosessien merkittävä parantaminen.
- Public-Private-Partnership`in käyttäminen IP/IPR osaamisen sekä kehittämis- ja tukipalveluiden tuottamiseen tulisi olla vahvasti läpikulkevana periaatteena raportin sisällössä. Yksityisen sektorin toimijoiden rooli olisi hyväksyttävä osaksi kansallista IP/IPR strategiaa ja sen toteuttamista.
- Kansallisen innovaatiotoiminnan koko kenttä ja sen toimijat sekä näiden innovaatioihin liittyvät prosessit tulee kartoittaa. Toimijat sitoutetaan laajan keskustelun avulla ennen strategian toimenpiteiden käynnistämistä.
- Konkreettiset tavoitteet mittareineen sekä strategiset valinnat ja riskienhallinta tulee tehdä.
- Nykyisten instituutioiden toiminnassa olevia päällekkäisyyksiä tulee selvittää. Kaikki prosessin osapuolet tulee kutsua kokoon ja sopia näiden roolit sekä pyrkiä turhien päällekkäisyyksien poistoon. Esimerkiksi pyrittäessä ”yhden luukun periaatteeseen” tulee kaikki osapuolet saada yhteiseen projektiin asian eteenpäin viemiseksi. Tällä tarkoitamme myös tämän lausunnon allekirjoittajatahoja, SKTY ja Quin-Suomi ry.
- Pitää rakentaa uudelleen jonkinlainen neuvontaorganisaatio aikaisemmin toimineen ja lopetetun Keksintösäätiön neuvontaorganisaation tapaan. Hyöty olisi varmasti kustannuksia suurempi.
- Myös Keksintösäätiön protopajan palveluiden lakattua yksityiselle keksijälle on erittäin hankalaa saada edulliset prototyypit valmiiksi. Se kuitenkin on erittäin suuri este riittävälle rahoitukselle ja menestykselle. Korvaava, edullinen toimintamalli tulee suunnitella osaksi Suomen uutta innovaatiostrategiaa.
- IPR strategian läpiviemiseksi perustetun TEM-vetoisen ohjausryhmän tulee pitää kaikki sidosryhmät ajan tasalla kuten strategian kohdassa ” 7 Strategian täytäntöönpanon ja seurannan raportointi” on sanottu. Keksijäyhteisöt antavat tarkemmat ohjeet erityisosaamisalueeltaan myöhemmin, kun varsinainen työ käynnistyy.
- Keksijäyhteisöt ovat valmiita tiedottamaan, mihin käynnistettäviin osaprojekteihin ne ovat valmiit osallistumaan omalla panoksellaan.
- Yksityiskohtaisessa toimintasuunnitelmassa tulee myös huomioida ns. ”quick hits asiat”, jotka voidaan toteuttaa heti pienin ponnistuksin.

21.1.2022

SKTY ry

QUIN-Suomi ry

Timo Heikkinen

Eija Pessinen

varapuheenjohtaja

puheenjohtaja

0400508925

0447150081

timotapaniheikkinen1@gmail.com eija.pessinen@gmail.com

quinf inland@gmail.com

Marko Kivi-Koskinen

puheenjohtaja

0405679992

marko@suvimarko.fi

Heikkinen Timo

SKTY - Suomalaisten Keksijöiden Tukiyhdistys SKTY ry ja

Naiskeksijäverkoston QUIN-Suomi ry